

Változva - változatlanul

Éppen a Kossuth téri új kandelábereket szerelték, minden arrajáró szemét vonzotta az újdonság. A látás útján közvetített információ aztán más- és más gondolatot indított el a szemlélők agyában. Aki éppen azon örvendezett, hogy: Dejő! Megint szépül egyet a város! az kicsit meglepődött, mikor meghallotta a kerékpártól néző megkezdését, amit szinte üdvözölés gyánánt vetett oda szembejövő ismerősenek: Inkább munkahelyet teremtenék! Ez, meg amit mögötte sejtetni lehet, kicsit szőgyellnivalóvá tette az örömet.

Földesi Zoltán: A dolgozók létszáma a tizedére csökkent

Néhány hét múlva a város szociális ügyei szerepeltek a képviselő-testületi ülés napirendjén, mikor Földesi Zoltán - aki nem csak városi, hanem országgyűlési képviselő is - ellentmondásoknak tűnő dolgokról számolt be. Míg a Szíren Ruházati Szövetkezet egyre kevesebb embert foglalkoztat, egy szarvasi textilipari vállalkozó azért nem tud fejlesztést, mert nem talál varrónőket.

- Bánt, hogy a Szírenben, ahol valamikor én is dolgoztam vagy 2000 másik emberrel együtt, a dolgozók létszáma most a tizedére csökkent és úgy hallottam, mostanában is elbocsátások várhatók - mondja, már egy későbbi beszélgetés alkalmával. Nem magyarázat számomra az sem, hogy a könyvípar a rendszeres váltás áldozata - folytatja, majd kiderül, két szírenesi dolgozó megkereste őt fogadóóráján azzal, hogy normáiban dolgozva a minimálbért sem keresik meg. Ezúgyben levelezést folytat az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Felügyelőség Békési Megyei Felügyelőségével és a munkaügyi miniszterrel, Burányi Sándorral is, mivel a Munka Törvénykönyve módosítása július 1-jei hatállyal előírja, hogy a minimálbért azokon a munkahelyeken is megkeressék ahol darabbérből dolgoznak.

- A másik a Les Dress - tér rá az eredeti kérdés megválaszolására Földesi Zoltán. - A vállalkozó problémája, hogy nem

tud azonnal felvenni 60-70 embert, mert nem mennek hozzá dolgozni.

Soványné Nagy Erzsébet, a Szíren Ruházati Szövetkezet elnök-igazgatója célavezetőbbnek tartaná ha a cég iránt érdeklődők a közvetlen kommunikációt választanák, de rül ki, mikor irodájában végighallgatja a fenti történetet. Keréken megmondja, az önálló gazdálkodással rendelkező cégeknek a belső ügyeit nem kell megosztania a nyilvánossággal, ennek ellenére nem zárkózik el a beszélgetéstől.

- Szeretnék függetlenkedni a politikától, nálunk a gazdasági eredmény a lényeges. Természetesen, hogy ki milyen kritikával illet bennünket, azt mindenkinéki saját joga eldönteni.

Nem kívánja esetelni azt sem, ami szakmai körökben jólismert, cikk is taglalja elég, hogy milyen helyzetben van ma a könnyűipar. Némi megkönynyedéssel hallgatja azonban, hogy "kiszavazó show"-nak emlegetik a dolgozók távozását a Szírenből, hogy a városban újabb elbocsátásokról beszélnek. Merthogy a távozónak közös megegyezéssel szűnt meg a munkaviszonyuk.

Az interneten keresgélve textilipar majd könnyűipar címszó alatt - átlagos felhasználói késség - mindössze egy középiskolai érettségi dolgozatot találni. Az ebben foglaltak viszont összecsengenek azokkal a nem hivatalos adatokkal, melyeket Lesztény Korbely Katalinnal a Les Dress nevet jegyző egyéni vállalkozó hallott cérnagyartóktól, varrógép-forgalmazóktól: A magyar textilipari vállalkozások 30-50 százaléka bezárt.

Lesztény Korbely Katalin: A hirdetésre három jelentkeztek

- Ezek a vállalkozások elsősorban a bejövő bérmunkára építettek. A bérmunka viszont az Európai Unió felé közeledő Magyarország helyett jóval olcsóbb akár Ukrajnában, Romániában és természetesen az ázsiai országokban.

- Ön mégis varrónőket keres?

- A húsz éve létező vállalkozás az utóbbi 2-3 évben nagy fellendülést tudhat maga mögött. Üzemélepletet vásároltunk, kicseréltük a gépeket. A húsz millió forintos beruházáshoz a Munkaügyi Minisztérium pályázatán nyertem meg a hiányzó összeget. Ez lehetővé tette plusz tíz ember alkalmazását.

- Lehet, hogy nem tudja teljesíteni a pályázatot vállaltakat, mert nem talál tíz varrónőt?

- Az a tíz ember már dolgozik. Egy több évre szóló munkaszerződés megkötése előtt kerestem varrónőket. Egy fordórúha kollekción az Egyesült Államokban, Miami-ban szerepelt egy kiállítás, melynek nyomán kibontakozóban van a szerződés. Az álláshelyeket helyi elektronikus és írott médiumokban hirdettem meg. 60 ezer forint nettó bért ígérve. A hirdetésre három jelentkezték, végül egy ember jött el a varrodába személyesen érdeklődni.

- Mi lehet az oka annak, hogy csak ennyien jelentkeztek?

- Elképzelhető, hogy ebben a szférában annyi keserűség érte már az embereket, hogy másfelé mentek szeretnénk inkább. Nehéz kereset a darabbér, egész napos ülő munkával. Ebben az üzemben furdoruhákat, fitness ruhákat varrunk, amelyek aprólékos, precíz munkát igényelnek. Aki nagy szériákra begyakorolt bizonyos munkafolyamatokat, annak problémát okozhat az átállás.

- A munkabérek?

- Amennyire tudjuk tartjuk magunkat, igyekszünk minimálbér feletti fizetéseket adni, de nem tudni mi lesz, bírk-e követni a változásokat. A megoldás a saját termék gyártása, a saját piac.

- Lehet, hogy azért nem fognak a Csendes-óceán partján szarvasi fürdőruhákban felhározni azok a gyönyörű vízimentő lányok, mert nem talál munkát a Les Dress?

- Az a tárgyalás még nem zárult le, az utolsó harmadában vagyunk. A döntés nem csupán a munkaerőtől függ, ragaszkodom a saját üzleti stratégiámhoz, amibe számos biztonsági tényezőt építke be. Más utakon is járunk. Most egy Benelux államokbeli üzleti kapcsolatra alapozva készitünk egy eredeti fitness ruhák kollekciót. A tervezéstől a késztermékig. Ha labdába akarunk rúgni, akkor folyton figyelni kell a divatot, részt kell venni kiállításokon. Túl sok okozó.

sat most nem tudok mondani, de biztos, hogy mindent megtesszünk, minden kapcsolatot kihasználunk, hogy megmaradjon, fejlődjen a most 33 embert foglalkoztató üzlet.

A meglepődés sora a kérdés van, mikor Soványné Nagy Erzsébet azt közli, a Szíren is keres varrónőket. S, hogy ez a látszólag logikátlan helyzet egy cegen belül is kialakulhat, már az előbbinél megnyíltabbban magyarázza.

- A gazdasági környezet megváltozása magasabb követelményeket támaszt a cégekkel és természetesen az ott dolgozó embereikkel szemben is. Nagy jelentősége van, hogy a vezetők hogyan tudnak alkalmazkodni ebben a feszítettebb tempóban a tudás, a felkészültség, a tájékozottság területén. Elmondhatom, hogy ebben az iparágban, szakmai berkekben a szarvasi Szírent példaként állítják mások elé a talponmaradásra. A megváltozott helyzethez azonban minden szinten alkalmazkodni kell, más kérdés az, hogy ez nem mindenkinéki tetszik.

Soványné Nagy Erzsébet: A rugalmasság követelményétől nem tekinthetünk el.

A kibontakozás lehetőségét a Szírenben is a természerezet váltásban, a saját márká és saját piac szerzésben látják. Ami a jobb prognózisok felállításában nagy segítségükre van, az egy nyertes PHARE pályázat, mely egy tanácsadói szolgáltatást jelent az uniós csatlakozásra való felkészülésben. A program tavaly novemberben kezdődött és jövő áprilisig tart.

- Ez a program sokat segíthet, de a gazdálkodóknak szembe kell nézniük a helyzettel, nem lehet a külső körülményeket felélelni tenni, a cégek csak magukra számíthatnak - mondja az elnökasszony, aki végülis nem árulja el, hogy hányan távoztak a közlemültben a szövetkezet-től. - Mindig is nagy volt a fluktuáció, a munkaerővándorlás a Szírenben - mondja.

- Ez is a textilipar egyik jellemzője. Az alkalmazottak nagyrésze nő, a táppénzes állomány - a gyerekek betegségei miatt is - kértzerese, háromszorosra mint azokon a területeken, ahol nőket és férfiakat egyaránt alkalmaznak. Most 140-en dolgoznak a termelésben, 65-en a termelést kiszolgáló területeken, 80 a tartósan távollévők száma. Ők a gyess-en, gyed-en és a tartósan táppénzen lévők. A megrendeléseket teljesíteni kell. A hiányzó munkáját azoknak kell elvégezniük, akik éppen dolgoznak.

- Ezért fordulunk a túlórához olyan mértékben, amit a Munka Törvénykönyve megenged. Element már tölünk olyan ember is, akit marasztaltunk volna, de nem akadályozhatjuk meg a döntésében ha olyan munkahelyet talál, ami jobban illeszkedik az időbeosztásához, jobban megfelel neki.

- Ha a Szírennek munkásokra van szüksége nem lehetne itt helyben átképezni a dolgozókat?

- Az említett program keretén-

ben volt olyan képzés, ami azt szolgálta, hogy a csoportvezetőknek, irányítóknak kitékintése legyen a követelményrendszerre. Közvetlenül a dolgozóknak is próbáltunk tanácsokat adni arra, hogyan tud jobban megfelelni a megváltozott követelményeknek. Volt, akinek ez igen jól sikerült és volt, akinek nem volt eredményes.

- Igaz, hogy a normában dolgozók a minimálbért sem keresik meg?

- Amíg a bérmunkára, a tömeggyártásra alapult az üzlettermelése, a szakképzett varrónők munkája is egysíkú volt és sok betanított munkásra volt szükség. Utóbbiaknak talán tényleg nehéz a kisebb szériák igényes varrása, de a varrónőktől elvárható, hogy megtanulják az új fogásokat. A begyakorlásra megadtuk számukra az időt, viszont a rugalmasság követelményétől nem tekinthetünk el. Mindig is előfordult, hogy a darabbérből dolgozók nem érték el a minimálbért fizetést. Az elmúlt két évben normaváltozás nálunk nem volt, az októberi teljesítménykövetelmény meghatározást jogszabály írja elő. A vizsgálatot elvégezte a munkaügyi felügyelőség, hibát nem talált. Természetesen egy új termékhez saját normát kell készíteni. Figyelemmel kísérjük az egyéni teljesítményeket. Az EU-s szakértő azt alapította meg, hogy itt a norma igen laza, mintegy 20 százalék tartalék van benne.

Mint ahogy a kandeláberek látványa más-más gondolatot indít el az embereknél, úgy a textilipar gondjait, a Szíren székérűdjának megfordítását, a külső gazdasági körülményekhez való alkalmazkodás logikáját is másként és másként élik meg az emberek. Az az asszony, aki a telefonvonal másik végén azt kéri, a nevét ne írjuk le úgy mondja:

- Ideiglen kivoltam, ezért jöttem el az üzemből huszonkilenc év munka után. Nem volt pénzünk, tizenkét óráztunk, de plusz pénzt nem fizettek, csak lecsúsztathattuk volna a túlórákat. Úgy bántak velünk mint a kisgyerekekkel, nem mehetünk ki, ránközölték, hogy ne beszélgesünk. Nem csak én, sokan eljöttek májusban. Most munkanélküli vagyok.

- Mennyit keresett mielőtt eljött?

- Harminckett ezer forintot utaltak át.

- A szakmája varrónő, miért nem próbálkozik máshol?

- A varrásban nincsen gyakorlatom, mert mióta dolgozom, mindig úgy alakult, hogy a gyártás-előkészítésben kaptam feladatot. Ilyen munkát vállalnék én szívesen most is, ha lenne. Nem szeretem a munkanélküliséget. A járadék 30 ezer 200 forint, a gyerekeim segítenek, hisz' csak a rezsim 20 ezer forint. De így nem idegeskedem annyit. Mondták a Szírenben, hogy üljek le varrni, de 1-2 hónap alatt nem lehet megtanulni varrni olyan szinten, mint aki 30 éve azt csinálja. Most 5-6 hónap keresztl keresek haví 20-30 ezer forintot?

- Milyen fizetéssel lenne elégedett?

- Úgy 60-70 ezer forintra gondolok.

- Ismer olyat, aki ennyit keres?

- A gyakorlott varrónők a Szírenben is megkeresnek ennyit. Kiderül, jelentkezett a Les Dress-hez, fel is hívták, azt mondták lesz munkája, olyan, amihez ért, ha a gyártás elindul. Azt hallotta, nincs munkája a cégnek, de majd meg-

kérdi a munkaügyi központban. A pályakezdő munkanélküli lány, aki szakképzett varrónőként nyári munkán volt az üzemben azért kezdett másik szakmát tanulni, mert rá nem volt szükség akkor a Szírenben. Most már fodrász szakképesítése is van.

- Inkább a második szakmával próbálkoztam, mert nem akartam úgy járni mint a varrónő barátnóm, akit 2-3 hónap munka után elküldtek. Próbálkoztam maszek varrodában is, reggel 6-tól 10-ig kellett volna varrni. Azt én nem bírom ki, hogy ennyi ideig üljek egyfolytában. Úgy néz ki, hogy sikerült fix állást szereznem fodrászként.

Idén márciusban arról adott hírt a Szarvas és Vidéke Hetilap, hogy a svájci tulajdonosok által alapított AndA Hungary Kft. nyújtott be pályázatot a város ipari parkjának egy több, mint 20 ezer négyzetméteres területére.

A cég termelésének - ágyemű-féleségek, paplan, párna, valamint ülő és diszpárnák, kerti bútorokba való ülőpárnák gyártása - nagy részét Magyarországra helyezné ki konfekcióipari termelő üzem létesítésével.

A területen egy 2500 négyzetméteres üzem szeretne létrehozni, melyben 2003. szeptemberében indulna a munka körülbelül 50 emberrel. Ezután folyamatosan kívánják bővíteni a létszámot, egy-két éven belül nyolcvanra, száza. A polgármestert arról biztosította az AndA Hungary Kft. ügyvezető igazgatója, hogy cégük nem csupán egy-két évre ad munkát a városban lakóknak, hosszú távra terveznek, stabil piaci háttérrel rendelkeznek.

Sonkolyne Szekerczes Margit: Még tartjuk a területet.

A város képviselő-testülete úgy döntött, hogy eladja az AndA Hungary Kft.-nek az igényelt területet.

Sonkolyne Szekerczes Margit képviselő elmondta, a szerződés február óta vár aláírásra.

- Augusztusban érdeklődtem a cég magyarországi ügyvezető-jénél a kesedelem okáról. Akkor azt mondta, az iraki háború okozta bizonytalan helyzet miatt halasztották el az üzletkötését. Azóta nem hallottak magukról, bár kérték, tartsuk még a területet.

A képviselőasszony nem habozik, irodájában tárcsazza az ügyvezető számát. A rövid, udvarias beszélgetés után nyomomban tájékozta.

- Azt tudtam meg, hogy az ügyvezető igazgató úr októberben Svájcba utazott, hogy tárgyaljon a szarvasi dolgozókól a cég tulajdonosaival. Azt ígérte, december 10-ig eljönnek Szarvasra és tájékoztatnak a döntésükről.

A szarvasi ipari park ügyeivel foglalkozó Sonkolyne Szekerczes Margit biztos benne, hogy a vállalkozó hezitálását nem a munkaerő hiánya okozza.

Keserü Szusza

Nehéz kereset a darabbér, egésznapos ülő munkával